

Zo zet je een journal club op

Evidence-based werken: dat behoren we te doen als diëtisten. Het lezen en beoordelen van wetenschappelijke literatuur is daarvoor onmisbaar. In een journal club doen professionals dit samen. **Hoe gaat dit in zijn werk?**

Een journal club heeft een driedelig doel: 1) het vergaren van kennis over wetenschappelijke ontwikkelingen, 2) het kritisch analyseren en beoordelen ervan, 3) het nadenken over praktische toepassingen. Op de bijeenkomsten bespreken en beoordelen diëtisten (en eventuele andere genodigden) samen een vooraf toegestuurd wetenschappelijk artikel.

Een journal club starten

Voor het slagen van een journal club zijn de volgende stappen belangrijk:

- Er wordt gezamenlijk een onderwerp gekozen (betrokkenheid vergroot de kans van slagen).
- Er wordt een rooster van de bijeenkomsten opgesteld.
- De deelnemende diëtisten zoeken en verspreiden beurtelings een artikel.
- De deelnemers lezen dit kritisch en noteren onduidelikheden en sterke en/of zwakke punten.
- De reviewer bereidt de bijeenkomst grondig voor, beoordeelt de kwaliteit van het artikel, formuleert discussiepunten en zoekt eventueel achtergrondinformatie over methoden en statistiek.
- Tijdens de bijeenkomst wordt het artikel systematisch besproken. Op www.cochrane.nl staan onder 'downloads' beoordelingsformulieren voor verschillende soorten onderzoek. Ook binnen het Kwaliteitsregister Paramedici

komt vanaf juli 2015 een algemeen format voor de beoordeling van een wetenschappelijk artikel.

- De deelnemers discussiëren over de sterkten en zwakten van het onderzoek, de waarde van de resultaten en de implicaties voor de praktijk.
- De reviewer maakt een verslag van het besprokene en verspreidt dit.

Om in aanmerking te komen voor de punten voor het kwaliteitsregister, moet in het verslag duidelijk zijn dat het wetenschappelijke artikel methodisch is gelezen, geanalyseerd en beoordeeld. Ook moet worden vermeld wie aanwezig waren en in welke rol. Dit kan worden ingevuld in het format. Deelnemers ontvangen 1 punt per bijeenkomst, de reviewer 2. De NVD juicht het opzetten van journal clubs toe. Om diëtisten hierbij te ondersteunen, wordt een checklist voor het

lezen van wetenschappelijke artikelen ontwikkeld. Deze is gebaseerd op de checklist die gebruikt wordt in het UMCU. Naar verwachting is deze vanaf 2015 beschikbaar via PE-online.

Wisselende ervaringen

De ervaringen met journal clubs lopen erg uiteen. Hieronder drie praktijkverhalen.

Maandelijks in Utrecht

Diëtisten van het Universitair Medisch Centrum Utrecht bestuderen al vijftien jaar gezamenlijk literatuur. Sytske Runia: "We hadden behoefte aan meer vaardigheden in het lezen en beoordelen van literatuur. Samen met onderzoekers is een journal club opgezet. Inmiddels bestaat de club uit alleen diëtisten, van wie een aantal onderzoekerservaring heeft. We vergaderen maandelijks tijdens een lunchpauze. Elke diëtist levert minstens één maal per jaar een artikel aan en bereidt de bijeenkomst voor volgens een vast format. Voor het beoordelen van de artikelen en de verslaglegging volgen we een vastgelegde procedure. Vaak kan juist een collega met wat minder kennis over een bepaald onderwerp kritische vragen stellen. Meestal komen we wel tot een gezamenlijke mening over het artikel, soms blijven enkele discussiepunten over. In een enkel geval zoeken we contact met de auteur."

Runia raadt een journal club zeker aan. "Het is best lastig om te starten en door te zetten, maar als iedereen van het belang doordrongen is en wil investeren, moet het lukken. Het lezen van wetenschappelijke literatuur en het bepalen van de relevantie en bruikbaarheid in de dagelijkse praktijk hoort bij het werk van de diëtist. Daarnaast is het ook gewoon leuk om op deze manier samen met je vak bezig te zijn."

R&D-bijeenkomsten in Maastricht

In het Maastricht Universitair Medisch Centrum houden diëtisten sinds enkele jaren maandelijks R&D (Research en Development)-bijeenkomsten. Anke Vroomen, diëtist bij MUMC+: "We zijn gestart met een journal club, maar vanwege gebrek aan tijd en middelen kwam deze onder druk te staan. Ook gaf het bespreken van artikelen alleen ons niet voldoende resultaat. Toch wilden we graag op een academische manier met ons vakgebied bezig zijn. We hadden de behoefte om te komen tot consensus over bepaalde onderwerpen en aan concrete implementatieplannen. Daarom zijn we gestart met R&D-bijeenkomsten, gekoppeld aan ons maandelijks werkoverleg."

Ze vervolgt: "We bespreken het meest recente nummer van het *Nederlands Tijdschrift voor Voeding en Diëtetiek*. We bepalen met welke informatie we verder gaan en onze stafmedewerker onderzoek verduidelijkt artikelen. Daarnaast stellen we elkaar op de hoogte van informatie uit

gevolgde scholingen, congressen en symposia. Stagiaires krijgen de gelegenheid om hun kwaliteitsprojecten en afstudeeronderzoeken toe te lichten en te discussiëren over de uitkomsten. Zo blijven we op de hoogte van ontwikkelingen in ons vakgebied en zetten we gemakkelijker kennis om tot implementatie. Ook stimuleren we elkaar om verder in te gaan op een onderwerp, bijvoorbeeld door literatuuronderzoek. Doordat we allemaal zijn gespecialiseerd in een ander vakgebied, hebben we een frisse kijk op onderwerpen en ontstaan levendige discussies. Deze bijeenkomsten geven ons de mogelijkheid tot zowel verbreding als verdieping van ons vakgebied, op een efficiënte manier."

Geen vervolg in Rotterdam en Den Haag

In 2013 hebben Jolein den Boer en Marian Molenaar, diëtisten van het Maasstad Ziekenhuis Rotterdam, vanuit de NVD-regio Den Haag/West geprobeerd een regionale journal club op te zetten. Dorien Voskuil, docent aan de Haagse Hogeschool gaf daarbij inhoudelijke ondersteuning. Voor de eerste bijeenkomst meldden zich ongeveer tien diëtisten aan. Helaas waren alleen de organiserende diëtisten en Voskuil aanwezig. Desondanks was het een leuke en leerzame bijeenkomst. Na de bijeenkomst hebben ze geïnventariseerd of er belangstelling was voor een vervolg. Hierop kwam geen respons. Jammer genoeg kwam er daarom geen vervolg.

AUTEUR

IR. CAROELIEN SCHURMAN FREELANCE
VOEDINGSWETENSCHAPPER EN DIËTIST

LEESTIP

Deenadayalan y, Grimmer-Somers k, Prior m et al. How to run an effective journal club: a systematic review. *Journal of evaluation in clinical practice* 2008;5:898-911.

BIJDRAGE NTVD

Ben je lid van een journal club? Dan is het mogelijk om je bevindingen te beschrijven voor de rubriek *Geselecteerd* in dit tijdschrift. Neem daarvoor contact op met de redactie: redactie@nvdietist.nl.